

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe un
— 4 coroane.
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscrise nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

S'a închis campania

in

chestiunea națională?

Presa conservatoare din București a făcut în decursul discuției asupra chestiunii „rentei” dela Brașov câteva mărturisiri, pe cari, în interesul adevărului și spre orientarea noastră, trebuie să le reținem și comentăm.

Astfel în fruntea ziarului „Epoca”, din 30 Ianuarie, găsim un comunicat cu litere distincte, care începe astfel:

„In ședința de azi a camerei se va încheia una din cele trei campanii mari ce s'a purtat în secolul XIX în țara românească; campania de 1 roape zece ani în chestiunea națională...”

Ear peste două zile, la 1 Februarie, același ziar anunță în primul său articol următoarele:

„Și acum s'a încheiat cu bine și pentru totdeauna chestiunea școlilor române, acel episod în chestiunea națională, agitată în vremuri de liberali...”

Mărturisiri de felul acesta, în cari se constată cu aplomb, că prin votarea rentei s'a rezolvat însăși chestiunea națională, sau cel puțin un episod important din aceea, — s'au scris mai multe. Și însuși oficialul „Timpul” pare a identifica afacerea școlilor dela Brașov cu chestiunea națională, căci eată ce serie în numărul său din 12 Februarie:

„Chestiunea Românilor din Transilvania, din care face parte în identul suprimării rentei școlilor dela Brașov, este o ghiulea care va atârna greu de organismul partidului liberal...”

Aceste categorice mărturisiri, cari nu sunt izolate și nici n'au apărut în ziare de-a doua mână, ci în formă de comunicate cu caracter de oficialitate, ne fac a stăruii asupra lor.

Stăm aici, evident, în fața unei noi concepțiuni a chestiunii naționale. Organele unui mare partid din Regat au meritul de-a o fi născocit și dat în vileag în înțelesul acestei concepțiuni tot ceea ce numim noi „chestiune națională”, întreaga mișcare a Românilor de bine de pretutindeni, s'a învârtit numai în giurul diferendului dintre efortii din Brașov și guvernul român, încât acest diferend odată dispărut, s'a luat dela ordine zilei și chestiunea națională și înca cu adausul „pentru totdeauna.”

O concepțiune atât de bizară, care deplasează și bagatelisează o chestiune atât de mare, ne-a surprins și ne-a atins cât se poate de neplăcut.

Știam noi, că zace în firea și temperamentul ziaristilor și a unui număr oare-care de politicieni dintre frații nostri din Regat, de-a nu aprofunda chestiunile în cari se pronunța. În special chestiunea națională de prea puțin a fost studiată din temelie, lucru ce ni-a fost dat prea adese-ori să-l simțim. Dar nu ne încumetăm a crede, ca directorii și inspi-ratorii celor două ziare amintite, să nu

știe, care este miezul revindicațiilor noastre naționale, care este motorul luptelor noastre, al acelor lupte, cari au avut un ehou atât de puternic și la frații din Regat. Nu, nu îndrăsnim a presupune, ca bărbații, cari conduc un partid de guvernament, să nu fi petrecut cu atențiune și cu interes național desfășurarea evenimentelor în sinul nostru în cești din urmă zece ani.

Ear dacă acei bărbați au făcut aceasta, dacă au urmărit cele ce s'au petrecut aici, ei au trebuit să observe, că nici în programul nostru național, nici în conferențe, nici în Memorand sau în alte proteste, nici în afacerea „rentei” din Brașov n'a fost ridicată, n'a fost cunoscută. Nici când această afacere n'a constituit o chestiune națională, sau măcar un „episod” în cadrul acelei chestiuni.

Astfel fiind, trebuie să ne întrebăm mirați: pentru ce fruntașii conservatori au atribuit acestei afaceri — de natură absolut privată, națională numai întru cât în amândouă părți interesate erau Români și ivită numai acum de curând, într'un timp de absolută stagnațiune a luptelor noastre naționale, — pentru ce li-au atribuit streinul caracter al „chestiunii naționale”?

S'ar părè că cu scop de-a țese o aureolă în giurul pretinsului succes la arangiammentul făcut cu guvernul maghiar în afacerea „rentei”. S'ar părè, că s'a căutat și inventat acest pompos titlu de glorie pentru a acoperi cu el partea obscură a „succesului”, — procedeu impus de interesul partidului și al guvernului. În realitate însă nu este numai atât.

Căci ziarele amintite nu se mulțumesc numai cu constatarea „succesului național”, — cum au făcut de pildă ziarele guvernului maghiar tot în cazul acesta, — ci merg mai departe și declară în mod oficial, că acum, odată cu acest incident, s'a închis pentru totdeauna însăși chestiunea națională în Țara-Românească. Totodată acele ziare grăbesc a se degaja de orice „complicitate” în luptele naționale din cei din urmă 10 ani și a îngrămădi acuse împotriva celor ce au condus „una din cele mai mari campanii ale veacului al XIX”.

Și earăși ne întrebăm mirați: pentru ce atâta aversiune și atâta lăpădare de sârmana chestiune națională, atâta zor pentru închiderea ei? Pentru ce atâta inversunare împotriva acolora cari timp de 10 ani au susținut-o? Este oare, conform noiei concepțiuni, o rușine pentru un partid politic de a contribui la deslegarea unei chestiuni, care privește pe un neam întreg? Și în schimb este un titlu de glorie, o fală, de asta la o parte și a-și spăla mâinile ca Pilat? ...

Să căutăm o explicație.

Cui nu i-a bătut la ochi, că în timpul în care în București se milita

„pentru închiderea chestiunii naționale”, — la Budapesta dl Széll a cucerit aplausele unanime ale camerei maghiare prin anunțarea unei declarațiuni a guvernului român?

În acea declarație guvernul român se obligă solemn, a nu mai sprigini nici când și sub nici o formă școalele române din Ungaria. Nexul causal între convențiunea celor două guverne, privitoare la încetarea ajutorării școlilor noastre și între declarațiunea ziarelor guvernului român, privitoare la încetarea chestiunii naționale, este, credem, destul de evident. Ingroparea ex cathedra a chestiunii naționale de către ziarele guvernului român concorda perfect cu promisiunea acestuia depusă în mâinile guvernului maghiar și ne explică și motivul pentru care o chestiune de subvenționare a unei școli se identifică cu întreaga chestiune națională, în momentul când se declară de „închisă pentru totdeauna...”

Nu vom scruta motivele politice, cari au determinat pe fruntașii din regat la asemenea enunțaiuni, căci ne-am ferit consecuent a critica politica guvernelor române. Dar, întru cât ea atinge în primul rând chestiunea națională, avem dreptul a ne spune părerea noastră și aceea este, că noua „concepție”, arătată mai sus, este o creșie periculoasă.

Adevărul trebuie să fie tocmai contrarul dela ceea ce afirmă oficialele conservatoare. Campania în chestia națională nu s'a închis și nu se va închide nici odată, până ce aspirațiunile noastre naționale nu vor fi satisfăcute. Atârna numai de noi, ca ea earăși să ajungă la diapasonul de odinioară. Și dacă noi, luptătorii de aici, vom reuși a ne face stăpâni pe noi înșine, delăturând micile patimi și neînțelegeri din rândurile noastre; dacă noi vom reîncepe lupta cu vechia virtute, — suntem hotărît convingși, că vom găsi același sprigină cald al fraților de bine, același entuziasm, care chiar în luptele noastre falnice din cei din urmă zece ani ne-a fost razimul moral, cu care ne mândrim în fața istoriei. Noi n'am luptat și nu luptăm pentru interese locale, cum e de pildă susținerea unei școli sau a unui guvern, ci pentru interesele unui neam întreg și în consecință neamul întreg ne va și sprigini și va lupta cu noi, până ce vom ajunge la isbândă desevrșită.

Deci afirmăm, că nu poate fi încă închisă „campania” în chestia națională.

Disolvarea Dietei. În urma scandalurilor enorme petrecute zilele aceste în ședințele închise ale Dietei și mai ales a încordării ce tot mai mult se observă între amicii lui Bánffy și ai lui Széll, se vorbește cu insistență că Dieta va fi dizolvată și pentru lămurirea situațiunei, se vor face noui alegeri.

SALACZ GYULA.

Puțin primari vor fi în orașele din Ungaria, căror să li-se dea s'ajungă bucuria de care a fost împărtășit Sâmbetă primarul orașului nostru. Fără deosebire de naționalitate, de confesiune ori de păreri politice, cetățenii au sărbătorit cu toții și au adus omagii lui Salacz Gyula, care își sërba jubileul de douăzeci și cinci de ani de când este primar al Aradului.

Că ce merite și-a câștigat acest omest și harnic bărbat în administrația orașului, și-o poate închipui numai aceia dintre noi, cari își aduc aminte de ce a fost Aradul înainte cu un pătrar de secol și-l vor compara cu ceea-ce este azi.

Ear cât despre tactul și înțelepciunea lui Salacz Gyula, e destul să amintim, că mai ales în urma atitudinii lui, azi trăim cu toții în bună pace în oraș și valurile cari înainte cu câțiva ani dedese Aradului o faimă puțin măgulitoare, azi s'au potolit.

Ținem să constatăm aceasta și să exprimăm meritosului primar stima și omagiile noastre.

Congregația comitatului Arad.

Pe ziua de 19 Martie n. congreagația comitatului Arad este convocată în adunare generală extraordinară în ziua de altfel importantă.

Chestiunea școlilor din Brașov.

IX.

Să vedem acum, în legătură cu cele premerse, și documentele diplomatice, care s'au schimbat între cele două guverne în decursul tratărilor asupra chestiunii școlilor din Brașov.

Mai întâiu însă o explicație. Atât în presă, cât și mai ales prin șopote, cercurile guvernamentale din București au răspândit, sau cel puțin au lăsat să se acrediteze în public legenda, că în sensul soluțiunii care o cunoaștem, s'ar fi încheiat între guvernul nostru și al României o convenție sau, după altă versiune, chiar un tractat, prin care bisericii țestului Nicolae i-s'ar garanta pentru toate împregiurările dreptul asupra rentei și în favorul școlilor, așa cum ele flințează astăzi.

Această versiune a străbătut și la noi, și mai ales în această pretinsă convenție au spus unii din „mulțumii” nostri, conștient sau inconștient, că este suprema garanție, că prin soluțiunea dată interesele școlilor din Brașov sunt pe deplin asigurate. Așa d. p. putem cita pe dl Dr. Laurențiu Pop, avocat în Abrud, care fiind și D-sa provocat să-și dea părerea asupra soluției, a declarat într'o scrisoare publicată de foile din București, că pe D sa li mulțumește arangiammentul făcut, mai ales pentru-că acesta, prin convenția încheiată între cele două guverne, este pus sub protecția dreptului internațional.

Ei bine, declarăm cu toată hotărțrea, că legenda despre „convenție”, „tractat” sau „contract” internațional nu e de cât o — simplă legendă. Nu există nimic de felul acesta, și desfidem în această privință ori ce desmintire.

Tot ce s'a făcut pe cale internațională se reduce, afară de discursurile și

declarațiile ministeriale din Budapesta și București, afară de proiectul de lege votat de corpurile legiuitoare ale României și afară de negocierile verbale urmate între guvernul român și ministrul austro-ungar din București, și care, firește, se subtrage de la orice publicitate; tot ce s'a făcut pe cale internațională, zicem, se reduce la un schimb de patru note, urmat între guvernul român și ministrul plenipotențiar austro-ungar la București.

Două din ele sunt cunoscute și publicului nostru, căci au fost deja publicate în această foaie. A treia n'a fost publicată încă, ear' a patra a eșit zilele trecute la iveală, cu privilegiul debaterilor din Senatul român asupra proiectului de lege despre trimiterea rentei la Budapesta.

Le reproducem aici încă odată pe toate, pentru-ca, comparându-le, cetitorul-inteligent să-și poată face singur concluziile necesare.

Prima este nota ministrului austro-ungar la București, baron Aerenthal, de la 18/30 Sept. 1898 către ministrul de externe al României, pe atunci dl. D. A. Sturdza. Extragem din ea următoarele părți esențiale:

„Conformându-mă instrucțiunilor primite, am avut onoarea de a aduce la cunoștința Ex. Voastre dispozițiile legitime unguerești din anul 1883, care interzic în mod formal numitelor biserici și școlile de a primi subvențiuni străine... Semnalând această oprire atențiunii Ex. Voastre, am avut onoarea să o rog în interesul buzelor, relațiunile ce există între Austro Ungaria și România și în interesul bisericilor și școlilor înseși, să binevoască a da ordine spre a se interzice trimiterea mai departe de subvențiuni de stat. Ar fi în adevăr un foarte rău serviciu ce s'ar aduce acestor instituțiuni, când ele s'ar pune în contradicție flagrantă cu legile țării lor și aceasta ar fi totodată a lăsa prin aceasta asupra-și o grea răspundere..."

„Ex. Voastră m'a făcut să observ, că sumele trimise școlilor românești din Brașov nu au caracterul unor subvențiuni de stat, ci trebuie considerate ca o rentă, dată în urma secularizării bunurilor ce se dăduse cu timpul de principii și de guvernele respective ale Principatelor. Semnalându-mi aceste titluri la o indemnitate și arătând în deosebi caracterul privat al revindicaciunilor legate de dinsele, mi-ați exprimat, domnule ministru, speranța că guvernul Regal al Ungariei nu ar găsi nici un inconvenient de a consimți ca școlile din Brașov să poată primi și în viitor suma care, ca rentă și cu titlul de indemnitate, figurează de astăzi de zile

„în bugetul român. Crezând că astfel chestiunea care ne ocupă ar pute găsi o soluțiune satisfăcătoare fără a căca legea ungară, m'am făcut interpretul Ex. Voastre pe lângă guvernul Regal Ungar. Acesta s'a grăbit să se ocupe de această chestiune, însă cercetările ce se fac în această privire nu s'au terminat încă, și trebuie să-mi rezervez de a comunica Ex. Voastre rezultatele, când mi-se vor trimite..."

Evident, că după cum arată această notă, dl. Sturdza n'a mai putut plăti renta, chiar dacă părintele Vasile Voina, intermediatorul predestinat între Brașov și București, ar fi oferit mai multe garanții de discrețiune și încredere, de cum ar fi fost în poziție să ofere.

În schimb însă, dl. Sturdza a făcut patrioticele sale declarațiuni din parlament, pe care le-am citat în articolul precedent, ear' de angajamentele luate printre-însele în fața națiunii, s'a achitat în toată conștiințiositatea, după cum arată a doua notă, adresată de D-sa baronului Aerenthal la 20 Noemvrie (10 Dec.) 1898, reproducă deja în acest ziar. Mai mult decât atât, n'a putut să facă dl. Sturdza, căci în prima vara anului 1899 s'a retras de la putere.

I-au urmat miniștrii conservatori de astăzi, cari au rezolvat, în fine, și chestiunea rentei, în chipul care îl cunoaștem. Activitatea lor diplomatică în această chestiune, este depusă în următoarele note diplomatice:

Nota marchisului Palavicini:

„Spre a ajunge la o soluțiune a chestiunii rentelor plătite cu titlul de indemnitate de către guvernul regal român instituțiilor școlare ale bisericii Sf. Nicolae de la Brașov, Ex. Sa dl. Sturdza, pe vremea aceea președinte al consiliului și ministru de externe, a făcut predecesorului meu, baronului d'Aerenthal, prin scrisoarea cu data de 28 Noemvrie (10 Decembrie) 1898, sub Nr. 24.978 (confidențială) propunerea de a capitalisa aceste rente în sumă de 38.500 lei în rentă română 4% de 962.000 lei valoare nominală.

Baronul d'Aerenthal n'a lipsit de a comunica această propunere la locul cuvenit și astăzi, referindu-mă la convorbirile ce am schimbat în această privință, sunt în măsură de a aduce la cunoștința Ex. Voastre că guvernul regal ungar, animat de simțăminte de conciliațiune și doritor de a contribui la o soluțiune satisfăcătoare a acestei afaceri, a aderat sub modalitățile următoare la propoziția sus arătată a guvernului regal român.

Plata sumei de 962.000 lei în titluri de rentă română 4% se va face pe cale diplomatică; capitalul va fi depus la casa de depuneri și consemnațiuni a statului ca fond al gimnasiului superior și al școlii

zise reală ce biserica Sf. Nicolae întreține la Brașov; debanzile anuale ale acestui capital vor fi destinate exclusiv ziselor școlare și vor fi primite în fiecare an de președintele Eforiei din Brașov care va da chitanță și va fi dator a justifica că le-a întrebuințat pentru trebuințele școlilor sus zise.

Fundațiunea va purta titlul: „Fondul gimnasiului superior și al școlii zise reală greco-ortodoxă române din Brașov”. Capitalul nu va putea fi în nici un caz abătut dela destinațiunea sa și va rămânea neatins și întreg pe tot viitorul.

„Statul ungar, exercitând dreptul său de supraveghiere, garantează că sus zisa fundațiune va rămâne inviolabilă.

Rămâne bine înțeles că guvernul regal ungar, conștințind la fundațiunea sus arătată în favoarea sus ziselor școlare, nu ține lege a se abate dela principiul legii unguerești din 1883, care interzice școlilor și bisericilor din Ungaria subvențiuni străine și că nu va autoriza nici o biserică sau școală românească existând pe teritoriul ungueresc a primi, în afară de fondul sus arătat, dela guvernul regal român, nici o subvențiune sub nici un titlu.

Aducând cele ce preced la cunoștința Ex. Voastre, mă felicit d'a fi însărcinat să-ți fac prezenta comunicare și nu mă îndoiesc că va prețui la justa ei valoare importanța ce are pentru fericita dezvoltare a relațiunilor de amicitie ce există între cele două state vecine.”

(2) 14 August 1899.

Nota dl. Ioan Lahovary:

„Prin scrisoarea sa cu data dela 2 (14) August 1899, Excelența Voastră a binevoit a-mi face cunoscut că în urma propunerii făcute de predecesorul meu, Dl. D. Sturdza, prin scrisoarea sa cu data din 28 Noemvrie (10 Decembrie) 1898, sub Nr. 24.978, pentru a găsi o soluțiune a chestiunii rentelor plătite ca indemnitate de către Guvernul Regal Român instituțiilor școlare ale bisericii Sf. Nicolae din Brașov, cât și în urma convorbirilor ce au avut loc între noi în această afacere, Guvernul Regal Ungar, însușit de simțăminte de conciliațiune și dorind a da o soluțiune satisfăcătoare acestei afaceri, a aderat la propunerea Guvernului Regal Român de a capitalisa în rentă română 4 la sută de o valoare nominală de 962.000 lei zisele rente care se urcă la suma de 38.500 lei, sub modalitățile următoare pe care Guvernul Regal Român le primește și diaspul:

Plata sumei de 962.000 lei, în rentă română de 4 la sută, se va face pe calea diplomatică.

Capitalul va fi depus la Casa de depuneri și consemnațiuni din Budapesta, ca fond al gimnasiului superior și al școlii zise reale greco-ortodoxe române, întreținute de biserica Sf. Nicolae din Brașov.

Interesele acestui capital vor fi destinate exclusiv ziselor școlare; vor fi primite pe fiecare an de președintele eforiei (în urma modificării cerute, va fi președin-

tele comitetului bisericii), care va da chitanță și va fi dator a justifica că le-a întrebuințat pentru trebuințele școlilor menționate.

Fondul va purta titlul: fond al gimnasiului superior și al școlii zise reale greco-ortodoxe române din Brașov.

Capitalul nu va putea fi deturat în nici un caz de la destinațiunea sa și va rămâne neatins și întreg pe tot viitorul. Statul ungar, exercitând dreptul său de supraveghiere, garantează că fundațiunea sus arătată va rămâne inviolabilă.

Guvernul Regal Român ia act dela declarațiunea Guvernului Regal Ungar, că prețuiește în favoarea sus ziselor școlare, înțelege, să se abată dela principiul legii unguerești din 1883, care interzice școlilor și bisericilor să primească subvențiuni străine și că, în afară de suma sus menționată de 962.000 franci, el nu va autoriza nici o biserică sau școală românească pe teritoriul ungueresc să primească de la Guvernul Regal Român subvențiune, ori care ar fi titlul ei.”

Acesta este întreg dosarul diplomatic al chestiunii. Din el rezultă limpede că mina zile că:

1. Dl. D. A. Sturdza a avut datorită patriotismului și naționalității de a sistă plățile rentei, după ce guvernul austro-ungar i-a pus în vedere, că școlile din Brașov vor fi închise dacă vor mai continua a primi bani dela București,

2. Dl. D. A. Sturdza are meritul de a fi demonstrat legitimitatea rentei, care în fine a trebuit să o recunoască și guvernul ungueresc, și de a fi propus o mai bună soluțiune posibilă care, fără de a mai lăsa statului ungar cuvinte legitime de a se teme de știrbirea suveranității sale, ar fi împăcat și interesele școlilor din Brașov, ar fi salvat și autonomia bisericii noastre ortodoxe și ar fi fost și conformă legilor positive ale Ungariei.

3. Guvernul conservator român, în frunte cu Dl. D. Ionescu, are meritul de a fi finalizat negocierile, primind condițiunile puse de guvernul ungar, fără a considera la interesele de căpetenie ale școlilor din Brașov, adevărul că garantarea caracterului național românesc al lor și fără a considera autonomia garantată prin legea bisericii.

Cu toate acestea, noi nu-i vom numi „trădători” pe actualii miniștri ai M. și Carol I. Dacă ar fi făcut-o, și-ar fi căștigat titluri neperitoare la recunoștința noastră, dacă n'au făcut-o, ei vor ști cări sunt interesele, pentru ei mai covârșitoare, ale țării sau ale partidului ce reprezintă, i-au optat să o facă.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.”

PURUREA VESEL...

(Traducere din limba germană.)

Era în revărsatul unei admirabile zi de primăvară, când eșiiu ca să-mi fac promena obișnuită. Prin tinutul frunziș al promenașii mi se pășărele se întreceau care de care în ciripitul lor; ear' casele orașului se scaldau în zarea aurie a soarelui. Strmele de telegraf, ce se încrucășau peste strade, scilipiau și fulgerau, ca țesătura de aur a unui păiangin uriaș.

Firmamentul era ieri-ecolea împodobit cu câte un noraș roșietic.

Perdut pe gânduri mergeam a lene suflând fumul unei țigaretă prin aerul răcoros al dimineții. Deodată mă treziiu cu un tinăr ce mi se oprî ca o statuie în cale.

Un suris ciudat îi juca pe buze.

— Imi dai voie să-ți cer nițel foc? mă întrebă comlesant, la ceea-ce zimbetul lui se prefăcu într-o adevărată rînjire. Eu îi oferiiu focul cerut.

— Îți mulțumesc, zise el. Drumul acesta duce la spital, nu-i așa?

— Da, da, numai cât e prea de timpuriu, răspunse el. Ești bolnav? Suferi de ceva?

— Da, sufer, răspunse el.

Mutra lui însă avea un aier atât de curios, încât mă scoase din sărite.

— Domnule! Îți zise eu, deși avem încă April, totuși nu-mi prea place să fiu nebunul altuia. Eu nu te-am întrebat din curiositate, dar ești bolnav, ci din compătimire, ear' d-ta îmi răspunzi cu un da, avînd în față un zimbet atât de curios, ca și când ai vrî să rîzi de mine. Aceasta nu-i purtare cuvințioasă — ți-o spun verde! Adio!

Vroiam să plec; el însă apucându-mă de mîneacă, îmi zise:

— Scuză, te rog, n'am voit să te supăr; vezi, tocmai aceasta e boala mea!

— Care e boala d-tale? îl întrebaui. De-a ride oamenilor în față? Chiar și acum, când te scuzi, rîzi întocmai ca și o damicelă din circ, care din maneaj aruncă bizele.

— Cum zic, tocmai aceasta e boala mea, mă asigură el. Nu știu de unde poate proveni, de în față mea se oglindește pururea zimbetul.

De sigur în musculatură zace tot rîul!

O! de ai ști preste câte neplăceri n'am trecut din cauza zimbetului meu și cât rău nu mi-a cauzat! Dacă le ai ști, te-ai mira, cum de nu mi am pus capăt până acum.

— Sunt foarte curios, ear' soartea d-tale e unica în felul ei, ea ar interesa chiar și pe un om mai puțin curios. Nu mi-ai împărtăși câteva dintre neplăcerile d-tale? Și așa abia e ora 6 și 30!

— Cu plăcere, răspunse el zîmbînd. Intrarăm deci într-o cafenea. Nu trecu mult și ni se aduse dejunul. Pe urmă ne aprinserăm câte-o țigaretă, apoi urmă o pusă mică și în sfîrșit zise:

— Pot să-mi lăcep istorisirea?

— Sufertești răspunse, apoi începu. Istoriile mele datează din cea mai fragedă tinerețe.

Pe când istorisia față î se însenină, încât ai fi crezut că ar fi primit în momentul acela o telegramă prin care un milionar oare-care îl face moștenitor universal.

— Da, urmă apoi îmi aduc foarte bine aminte, cum că abea eram de cinci ani când am primit de la maica mea o păruială strașnică și pentru ce? pentru că spărgînd un păhar îmi comunică această nenorocire rîzînd. Dinna îmi-a luat surisul drept răutate — în realitate însă nu'mi prea venia să rîd, ba din contră, căutam să dau feței mele expresia de spaimă și părere de rău.

Voiu trece însă preste timpul copilăriei mele, căci el n'a fost de cât un lung și de suferințe. Câte zgîțoeli de pîr și urechi nu am cășătat în școală de la învățătorii tot atâtea de la catichet, și pentru ce?

Pentru-că pe lângă toată bună voință n'am fost în stare să fac o față indiferentă, ba la cele mai serioase lucruri mă rînjir ca un harap, căruî îi areți mîrgele de sticle.

Nu era zi lăsată de D-zeu în care să fi mers la timp acasă, căci totdea una lucram cu: „Franz Richter rămâne în arest...”

Ce mă sușera mai mult era, că treceam de o creatură răutăcioasă și numai reușeam să eram, ba din contră, mă socoteam suficient nobil și inimă bună. Păcat, că nu'mi-e dat să-ți pot arăta inima, ci numai mai față, ear zimbetul, necontentit mă aduce la desperare.”

Ochii naratorului se umplură de lacrimi, ear buzele se contractau în zimbet. Îți făcea impresia că ar fi rîs până la lacrimi de vre-o glumă oare care.

După o pauză mică noul meu prieten își reluă oarșii cuvîntul.

(Va urma.)

Pentru noi și din punctul nostru de vedere, întreagă răspunderea cade asupra organelor bisericești, în special asupra Metropolitanului și Consistorului din Sibiu. Datorința acestora ar fi fost, ca bazași pe legea care garantează autonomia bisericii, să nu accepte la nici o înțelegere, cel puțin până nu vor fi consultat toți factorii constituționali ai bisericii, o soluție, care atât de grav violează ac a autonomie!

Din Dietă.

— Ședința dela 10 l. c. —

Sub impresia curiozității încordate, de-a ști rezultatul duelului dintre Bánffy și Ugron, camera deputaților a continuat și a încheiat desbaterea generală asupra bugetului ministeriului de comerț. Intre oratorii ședinței: contele Zichy János, Fertitsk Kálmán, Thaly, ministrul de comerț Hegedüs și deputatul croat Popovici Vazul, care au cerut dela guvern mai multă purtare de grije de afacerile comerciale și industriale ale țării, — mai mult a plăcut vorbirea deputatului croat Popovici, care a accentuat și necesitatea unei reciproce prietenii sincere între Ungaria și Croația.

Ministrul Hegedüs a promis tot ce poate să facă, atât pentru Ungaria, cât și pentru țările Croația-Slavonia, și bugetul ministeriului i-s-a primit neschimbat, în toate pozițiile sale.

Dueluri politice între patrioți.

Fără îndoială este multă putrejună în anul partidelor politice maghiare.

De zile întregi certuri, ca la ușa cortului, insulte aprinse și dueluri sângeroase, alte insulte, fără a li-se da reparație! — Bată spiritul, ce dominează între șefii de partide, între ziaristi și între miniștri și toți miniștri. Un rezultat acesta foarte puțin măgulitor pentru corifeii vieții politice a națiunii favorite și stăpânită de un sistem socialist nefast, în timp de peste un pătrar de secol.

În numărul de Sâmbătă am înregistrat duelul sângeros, petrecut între redactorii celor două foi kossuthiste, Holló și Dienes, care și azi zac în pat și și lecuiesc rănilor grele, pricinuite reciproc cu arma ucizătoare.

Acum avem să înregistrăm alte două dueluri, ale căror precedente sunt din demersul cunoscut și care s-au petrecut Sâmbătă, unul între fostul ministru president baronul Bánffy și între deputatul șecuii Ugron Gábor la orele 12 din zi; iar al doilea tot între Ugron Gábor și între Rohonczy Gedeon, la orele 4 după amiază, în capitala țării.

Cel dintâiu s'a dat cu pistolul, trăgând fiecare câte două împușcături din distanță de 20 pași. Au scâpat însă teaferi, și Bánffy și Ugron, dar s'au despărțit neîmpăcați.

Lumea politică a capitalei aștepta neîndăbătoare să aștepte rezultatul duelului, și când Tisza Kálmán a primit prin telefon știrea bună, — eu sufletul ușurat a exclamat: „Har Domnului!” Ear la asta Rohonczy István a replicat bătrânului Tisza: „Bánffy nevătămat?! — Atunci patria-i salvată!”

Al doilea duel — Ugron-Rohonczy — s'a petrecut cu sabia. A durat patru secunde. Rohonczy a fost grav vulnerat la buze, ear Ugron la brațul drept și o șgârietură la umăr. Adversarii s'au despărțit și de aci tot neîmpăcați.

Ce va urma, ei vor vedea, și vom auzi și noi.

Mai senzațional și mai caracteristic e însă afacerea dintre Ugron și ministrul de honvezi baronul Fejérváry.

Se știe, că în ședința închisă din 8 l. c. ministrul Fejérváry a numit incorectă procedarea lui Ugron față de Bányffy.

Pentru vorba asta vășmătoare Ugron a provocat pe ministrul Fejérváry. Acesta însă nu vrea să dea lui Ugron satisfacție, declarând, că dînsul n'a putut să vatăme pe Ugron prin vorba spusă în ședință; a cerut însă contra sa juriu de onoare militar.

Intr'acestea Ugron a adresat martoriilor săi o scrisoare ofensătoare pentru Fejérváry, ca să-l provoace acesta.

Scrisoarea lui Ugron din 10 l. c. n. sună:

„În urma scrisorii voastre de ieri și în legătură cu aceea, vă cer iertare, că v'am trimis ca martori la dl baron Fejérváry Géza. Eu l'am ținut însă atunci ca un general viteaz, acum m'am convins, că dînsul e o babă slabă.”

Cu toate astea, ministrul-baron Fejérváry — rămâne pe lângă hotărîrea sa: nu dă satisfacție, nu se bate cu Ugron și nu-l provoacă pentru insulta primită!

Ce reese de aci? — Că ministrul de honvezi al Ungariei, baronul Fejérváry Géza: poate să insulte și să nu dea satisfacție, să se lase insultat, fără să și caute repararea onoarei!

Și, cu toate astea, ministrul de honvezi al Ungariei rămâne și mai departe om cinstit și ministru de honvezi al țării!

Trist spectacol și caracteristic tablou pentru viața publică a societății înalte ungurești!

Răsboiul buro-englez.

Perderile Englezilor.

Englezii, care și azi continuă a învingerile lor mărunte și dubii, pe când, zău, în Transvaal numai lauda nu se pot cu succesele de până acum, — Sâmbătă trecută și-au publicat o statistică a perderilor de brațe în răsboiul cu Buri.

Acest conspect interesant arată numărul morților, răniților și al prisoierilor englezi în timpul răsboiului, dela 14 Octomvrie anul trecut până la 3 Martie a. c. E înflorător de mare acest număr, deși sigur s'au lăsat nesocotite ici colea câte-o 1000—2000 din cei căzuți.

După datele acestui conspect perderile Englezilor în acest timp ar fi: 16 472 de ofițeri și soldați. Și anume: Morți 244 ofițeri și 2715 soldați; răniți 565 ofițeri și 7103 fectori; prisoieri: 138 ofițeri și 3191 fectori; ear' ca făcuți incapabili de serviciu au fost înapoiți la Londra: 83 ofițeri și 2428 soldați.

Repetăm, ca să nu se uite, că statistica aceasta e făcută tot de Englezi!

Negociări pentru pace?

Cu data 10 Martie se telegrafează din Londra:

Ziarului „Daily Mail” i-se raportează din Pretoria cu data de 8 l. c.: Fruntașii funcționarilor de stat de aici au declarat, că dacă Anglia ar continua un răsboi de cucerire, atunci republicile sud africane s'ar lupta împotriva ei până la extrem. Ear' cred însă, în același timp, că Anglia ar avea temei pentru începerea negocierilor de împăcare, fiind-că azi prestigiul ei este restabil. Președintele Krüger și Steyn s'au sfătuit încă Lunia trecută, să comunice această părere a lor într-o telegramă, la adresa lordului Salisbury. Bine înțeles, că menținerea independenței amândoror republici ei o privește ca conditio sine qua non.

„Standard” asemenea raportează, că guvernul englez va vesti în zilele proxime sub ce condițiuni este aplicat a primi pacea.

NOUȚĂȚI

Arad, 12 Martie 1900.

Iubileul Salacz a fost serbat Sâmbătă cu o pompă grandioasă de cetățenii orașului Arad. În sala mare a primăriei a fost ședință festivă, presădată de fișpanul Fábian. Avocatul Müller a făcut elogii iubilantului, care a fost apoi invitat să vină în ședință, unde a fost primit cu entuziasme ovațiuni. El a mulțumit pentru dragostea ce i-se arată. Au fost scene emoționante.

Intre delegațiunile care au prezentat felicitări, au fost și Români, și anume în delegația congregațiunii comitatului, și două delegații curat românești: parochia gr-orientală, sub conducerea dlui Tr. Vașian și cea gr-cat., sub conducerea dlui protopop G. Telescu.

Asentările în comitat. Sâmbătă trecută s'a încheiat asentarea în Șiria, sub presiul d-lui Ștefan Antonescu. Au fost citați din cerc și oraș 560 feciori, dintre cari s'au găsit apoi 287. — În cercul Bălaniei s'a încheiat în 7 l. c. Din 587 obligați au fost asentăți 215 feciori.

Un al doilea Krivány. În orașul Agria (Eger) din Ungaria-de-sus zilele trecute s'a ivit un cas de hoție domnească, care aproape întrece și în formă și în fond faptul hotesc săvîrșit de Krivány al Aradului. Un înalt funcționar de bancă, anume șef contabilul Eliássy Ferencz, care până în zilele sale din urmă a figurat și ca president al juriului de onoare din Agria — a furat de la banca „Kereskedelmi és Iparbank” de acolo un milion de coroane și în urmă s'a sinucis. Până la descoperirea hoției Eliássy a jucat acolo în societatea maghiară un rol de frunte, se bucura de o vază mare și toată lumea îl ținea om de un caracter cu desăvîrsire integru, nepătat și numai generos se arăta față de toți, căți i-se adresau. Asupra băncii au năvalit acum o mulțime de păgubiți câte cu zece de mii de florini. Ear' suma defraudată în timp de v. o 20 ani, pe neobservate, se urcă în adevăr, aproape la un milion de coroane, care nu se poate acoperi nici din întreaga avere a tuturor membrilor din direcțiunea băncii. Atât creditorii, cât și tribunalul au dispus secestrarea averii tuturor membrilor de direcțiune și a funcționarilor băncii. Al doilea contabil a fugit și el și se zice că stă ascuns în orașul Casovia, de unde însă va fi adus cu forță.

Presă patriotică de zile întregi se ocupă acum cu cazul și se miră: cum a putut acest al doilea Krivány să amăgească atâta lume? „Aradi Közlöny” de ieri, bunăoară, aduce cazul în prim- articol și între altele zice: „Eliássy Ferencz nu s'a sinucis, pentru-că a defraudat, ci pentru-că în Agria în toate afacerile de onoare mai însemnate, pentru care s'a cerut juriu de onoare, — el a fost totdeauna presidentul acestui juriu.”

„Dacă ar fi defraudat numai, el nu s'ar fi sinucis. Defraudanții pur și simplu fug în America și astfel își termină rolul lor european. Judecătorii la afaceri de onoare în să, mai bucuros își trag un glonț în cap, decât să abuză de această putere și demnitate a lor...”

Brava judecător de onoare, n'avem ce zice! Casul însă rămâne foarte caracteristic pentru moralul public din Ungaria și se adaugă la cele multe... ear' Krivány poate avea și el o măngăiere, că nu stă fără părechie în analele hoțiilor domnești.

Nou baron unguresc. Foile maghiare publică știrea că Majestatea Sa a dăruit dignitatea de baron unguresc reprezentantului diplomatic al monarhiei la Athena, nobilului Burián István de Rajecz, care este ginerele ministrului unguresc de honvezi și mai înainte avusese același oficiu în capitala Bulgariei.

Condolența Vienii pentru Parisieni. La propunerea consilierului orășenesc Stiany în consiliul orașului Viena, s'a hotărît și primarul Lueger a enunțat, că orașul Viena trimite orașului Paris cea mai adâncă

simțită condolență din incidentul marelui catastrofe dela teatrul francez.

S'au trimis Parisului asemenea condolențe din toate părțile lumii.

Noul deputat al Moraviței. Sâmbătă trecută s'a săvîrșit alegerea de deputat distal în cercul Moraviței (comitatul Timiș), mandat rămas vacant prin moartea fostului deputat Iovanovici. A fost ales candidatul officios guvernamental, Dr. Manassy György, secretar fișpanesc, cu o majoritate de 250 voturi față de baronul Stojanovits.

Vandalism polon. Din Lemberg se vestește, că zilele trecute s'a descoperit acolo un vandalism urit și rar în felul său. Două-spre-zece portrete ale Majestății Sale Monarhului au fost găsite tăiate în seci de bucăți, în catul al toilea al casei vechi orășenești.

Risipirea Seghedinului. La noapte (12 Martie n.) se împlinesc 21 ani, de când valurile turbate ale Tisei au înecat și mimicit cu desăvîrsire orașul Seghedin, al doilea oraș din Ungaria, după Budapesta, în privirea numărului populațiunii. Cu enorme sume de bani, vechiul Seghedin în scurtă vreme s'a reînălțat, și azi noul Seghedin se prezintă ca un oraș modern și ca unul dintre cele mai frumoase orașe din țară. Astfel patrioții dela Tisa și dela gura Murșului pot fi mândri, revocându-și în memorie cuvintele de consolare ale Monarhului în fața catastrofei, înainte cu 21 ani: „Seghedinul are să fie mai frumos de cum a fost!”

Fluck Marta nu-i vinovată. În toamna trecută, cum se știe deja, în comuna Tápó-György s'a petrecut un cas foarte tragic. Tinărul Gotteschall Gyula, amant și logodnic al frumoasei domnișoare Fluck Márta, din pricină că aceasta nu-l mai iubea, s'a fost sinucis cu un glonț de revolver sub fereastra și în fața ei. Casul produsese mare senzație pretutindenea și nenorocita fată era bătută astfel, că a trebuit să ajungă înaintea judecătoriei. Cercetarea în această afacere tainică o pornise tribunalul regesc din Kecskemét, în fața căruia Marta Fluck a recunoscut, că dînsa a dat revolverul în mâna lui Gotteschall. Asta a fost singurul moment agravant, pe al cărui temeiu fata a fost pusă sub acuză din partea procurorului. Joia trecută (8 l. c.) tribunalul a decis în cauză. A ascultat și vorbirea de apărare a avocatului Dr. Székely Cornel, care a dovedid, că Fluck Márta nu poate fi vinovată de nici un fel de crimă pentru sinuciderea lui Gotteschall, deoarece acest nenorocit spusese de mai înainte, că și va curma viața. În urma acesteia tribunalul a decis așa fel, că actul de acuză al procurorului l'a respins și a sistat cercetarea mării departe împotriva feței.

„Tanglich” și mort. Un cas de tot rar în episoadele istoricului asentărilor s'a petrecut Sâmbătă în Bihar Torda. Asentat fiind un voinic din casă bună, anume Kis Marton, când medicul l'a strigat: „tanglich!”, asentatul abia a putut să zică: „Sfinte Doamne! Eu tanglich!” — și imediat a căzut mort la pământ. Medicul a constatat, că moartea l'a provenit din apoplexie de inimă, din spaimă.

Un bancher hoț. Se vestește din Lemberg, că bancherul de acolo Lashovsky, după ce a falsificat cambii în preț de 150.000 ruble, a luat-o la sănătoasa. Este căutat în toate părțile.

Nihilisti arestați. În comuna Dombrova din Polonia-rusească zilele trecute au fost arestați și osândiți la câte trei ani de robie mai mulți studenți dela școala de miniere de acolo — pentru agitațiunii nihiliste. După împlinirea pedepsei toți osândiții vor fi înrolați câte pe zece ani în regimentele rusești. Tot atunci au mai fost arestați și 11 funcționari de mine și o întreagă ceată de muncitori. Sunt în perspectivă încă și alte dețineri.

Alexa Perian, croitor modern în Oravița oferă îndeosebi publicului român depositul seu bogat asortat cu cele mai moderne postavuri englezești și garanța unei confecțiuni perfecte.

Editor: Aurel Popovici-Barclanu
Red. respons.: Ioan Russu Ștrianu

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

De aci încolo prețurile pe piețe se scotesc în coroane și după 50 kilograme, car' nu ca și până acur, după maza metrică (10) kilograme).

Prețurile dela 8 Martie n.

In Arad:

Grâul cel mai bun	cor. 6 80—6 90.
Grâu mijlociu	" 6 70—6 80.
Cucuruz	" 4.40—4.50.
Săcară	" 5 50.
Orz	" 5 30.
Ovăz	" 4 25.

Cursul pieții din Arad.

Hârtie-monetă română	Cump. fl. 9-48	vând	9.52
Liro turcești			19.—
Imperiali (15 R. aur)			126.—
Rubie rusești 100 h			5.58
Galbeni			9.48
Napoleon-d'or			58.50
100 Marce germane			11.90
Five sterling			12.50

S p i r t :

	21 lan.	
Spirit rafinat, cu toptanu	55.50	
" " cu micu	56.50	
" brut cu toptanu	54.50	
" " cu mic	55.50	

Porci :

(Piața Steinbruch)

Ungari; greutate:		
bătrâni 320—380 kg.	40—42.	cr. p. kg.
țineri 320—390 "	44—44.5	" " "
" 250—390 "	44—45	" " "
" până 250 "	45—46	" " "
mijlocie 240—260 "	47.5—48	" " "

O carte bună. Distinsul nostru profesor din Brașov, Dl Vasile Goldiș a lucra o folositoare carte școlară: „Geografia pentru școlile populare, întocmită pe baza planului Ministerial de învățământ. Partea primă (pentru clasele III și IV), cu numeroase ilustrații și harte colorate.” editura librăriei Ciurcu Brașov. Prețul unui exemplar 35 cr. Materialul tractat s estinde pe 68 pagini, în ordinea următoare: „1. Regiunile lumii, 2. Comuna, 3. Locuitorii și ocupațiunea lor, 4. Religiuina și limba locuitorilor, 5. Hotarul comunei, 6. Drumurile, 7. Apele curgătoare, 8. Apele stătătoare, 9. Mijloacele de comunicațiune, 10. Insulă, peninsulă, golf, 11. Șesul, 12. Dealuri și văi, 13. Orizontul, 14. Desemnarea regiunilor lumii, 15. Harta, 16. Cercul, 17. Comitatul, 18. Ungaria. — II. „Ungaria și Europa.” (Materialul clasei a IV-a.) Ținutul muntelui din Sudost. Câmpia Ungariei. Ținutul muntelui Nordostic, Ținutul muntelui Nordvestic, Ținutul deluros Sudvestic. Orașul Fiume și ținutul lui. Ungaria în genere. Țerile aparținătoare Ungariei. Europa în genere.” La toate capitulele e alăturată câte o hartă colorată.

O recomandăm cu toată căldura învățătorilor noștri.

„Biblioteca Teatrală”, apare în Brașov edita Societății de teatru Român. Broșura, 7 cuprinde „Unde dai și unde creapă”, comedie în 2 acte Al. Cosmar, localisată de Iuliu Popescu. Numele dlui Iulia Popescu, mai ales ca traducător și localisator al mai multor piese de teatru, este cunoscut și apreciat la noi. D-sa a tradus și „Bustul”, jucat cu atâta succes de diletanții români din Sibiu, înainte cu 5 ani. Piesa de mai sus desigur va fi primită cu plăcere și diletanții români vor juca-o cu predilecție. Noi o recomandăm cu toată căldura. Este o localizare bună a unei piese teatrale de valoare.

A apărut în editura de arte grafice „Minerva” din București „Călinarul Minervei” pe anul 1900 cuprinde o mulțime de lucruri frumoase și instructive.

Calindarul nostru

pe anul bisect 1900

ca prim călindar scos în tipografia noastră

a apărut tocmai acum

cu ilustrații, cu un bogat și variat cuprins literar.

Prețul 30 cr.

plus 5 cr. poro postal.

Doritorii de a și-l procura sunt rugați

a se adresa la

Administrația „Tribunei Poporului”

La comande mai mari de 10 exemplare

dăm 20% rabat.

ADMINISTRAȚIA

„Tribunei Poporului”.

A apărut

Și să află de vânzare la administrația „Trib. Poporului”

următoarele opuri:

- 1.) „Calendarul nostru” — pe 1900. prețul — — — — — cor. —.60 fil.
- 2.) „Amicu Poporului” — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul — — — — — „ 1.— „
- 3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, prețul — — — — — „ 2.— „
- 4.) „Judecătorii cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu, prețul — — — — — „ —80 „
- 5.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, prețul — — — — — „ 2.— „
- 6.) „Principiile politice”, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —prețul — — — — — „ 4.— „
- 7.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov. Prețul. — — — — — „ 2.50 „
- 8.) „Răsboiul pentru neantărare” și „Povestea unei coroane de oțel” ambele de George Coșbu. Prețul Răsboiului „ 1.20 „
Prețul „Coroanei” — — — — — „ 1.60 „
- 9.) „Din vremuri apuse” — de Judita Secula născ. Truția — prețul — — — — — „ 1.— „
- 10.) „Vieritul” — de Petru Vancu, prețul — — — — — „ 1.— „
- 11.) „Teoria Dramei” — de Dr. Iosif Blaga. Prețul: — — — — — „ 3.60 „
- 12.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu. Preț: — — — — — „ 1.60 „
- 13.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț. Preț. — — — — — „ 5.— „
- 14.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul, preț — — — — — „ 1.50 „
- 15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz prețul — „ 1.20 „
- 16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom” (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Aceasta liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fileri spese postale.